

postavimo, lipino, in kar je nagnjitega ali v otišji, v gošči, za domačo rabo posebej. Tako bo tudi naš dolenski marun začel sloviti in v dober prodaj iti.

Tukaj se nam ponudi priložnost, tudi še nekaj od mnenja tistih govoriti, kateri pravijo, da zlo gnojni vinogradi dajo bolj debelo in manj tanko in žlahno vino. Ni tajiti, da je to nekoliko res, pa: 1) gnojni vinogradi dajo veliko več vina od ne gnojnih, to nadomestuje, česar tam manjka; 2) tako grojzdje naj se pa še bolj zori, da bo vodeno stvar bolj zgubilo, in če je tako vino o novini malo bolj debelo, bo ostaričeno vendar vso pravo žlahnost dobilo. Ako se namreč tak vinograd na zadnje, ali en teden pozneje po drugem v lepem vremenu bere, bo vino iz njega veliko pri boljem.

4. Po vsem tem naj se vino v dobri posodi in čedno hrani. Smerdljiva posoda pokazi tudi nar boljše vino, in umen gospodar ne more v tem nikoli zadosti skerben biti. Naj se stara in izpraznjena posoda dobro posnaži in do dobrega posuši; če je pa nova, naj se umno in dobro zakuha, da bo dober duh dobila in vso sirovino zgubila. Vinske posode naj se samo za vino in za nič drugega ne rabijo, in naj na suhem in v senci bodo, dokler praznujejo. Za kislino kakošno kad imeti, potlej pa za grojzdje, ne gré, ker les se napije kisline, ki je ne zgubi, vinu jo pa oddá. Ravno tako je napčno v vinskem hramu vino in pa zelnato ali repno kislino v kup imeti, in še tudi korenja, krompirja, opresnega zelja in repe, dišečih rož, jabelk, žita, ali kaj drugega tacega, posebno smerdljivega ne; ker vse take dišave vino na se vleče, ki ga kvarijo. Tudi sicer bodi v vinskem hramu čedno, snažno in suho, po tleh pometeno in pajčevina oderzana, ker žlahno vino je vredno take čednosti.

(Konec sledí.)

Gospodarska skušnja.

Žaganice varujejo krompir gnjilobe.

Skozi 3 leta se poterjujejo, kakor „landw. Jahrb. aus Ostpreussen“ naznanjajo, mnogim nemškim gospodarjem žaganice (Sägespänne) tako dobro pri krompirji, da jih živo priporočajo kot gotov pripomoček zoper krompirjevo bolezen. Pomoč je res lahka, dober kup, in skušnje vredna — ali pa je tudi gotova, kakor pravijo, mi iz lastne skušnje še ne vemo. V vsako jamico, kamor se krompir sadi, se pred verže perisče žaganic, — to je vse. Med žaganicami pa so tiste od jelke naj bolje; tudi stare so boljše kot frišne. Naj se poskusi! Gotovo je, kakor smo že lani na drobno razložili v „Novicah“, da žaganice so posebno dober gnoj, tedaj na vsako vižo prav pridejo njivi, toliko bolj pa, če je res, da varujejo ljubi krompirček gnjiline.

Starozgodovinski pomenki.

Slovenščina v starem času.

Spisal P. Hieinger.

6. Ali je v starem času med Donavo in jadranskim morjem bilo katero ljudstvo slovenskega rodu?

(Dalje in konec.)

c) Lastne imena že kdaj tukaj navadne.

Mnogo lastnih imen, od zemlje in krajev, od hribov in vod, od narodov in oseb, ktere se nahajajo na sedanji slovenski zemlji, ima nenavadne korenike v sebi; ugibali so marsiktere semtertje, dokler ni globokeja znanost slovenskega, dalje tudi sanskritskega jezika in basnoslovja luči donesla, v čemur se je gosp. Terstenjak obilno tru-

dil, in se še trudi. Po takem pojasnovanju je spričevanje, da je bila sedanja slovenska zemlja že v starem času stanovališče Slovincov, veliko gotovost dosegla. Tukaj sledijo nekaj drugačne, nekaj gosp. Terstenjakove razlage.

Nar pred naj bodo na versti imena gor in hribov. Hribje med Koroško in Štajarsko v severji se imenujejo še zmiraj Tauern, in gotovo so mogli že v starem času ime Taurus imeti, zakaj ime Tauriščanov sploh jemljejo zemljopisniki od teh hribov; vendar kdaj so hoteli le celtiško koreniko tor hrib, tarv bik, za veljavno imeti, dasiravno je tudi slovenska tur, in sploh indoeuropejska tar, dar ravno tako pomenljiva. Alpes Juliae, hribje med Kranjsko in Goriško, dalje Hrušica in Snežnik, so se razlagale po Juliu Caesaru, pa jim je tako lahko slovenska korenika podložiti! Še se veli en del od njih Jelovica. to je, od jelovega gojzda; pa še bližje je korenika ul, jul, vol, enaka koreniki tur, bik. Carvancas in Carusadius, pred ko ne tudi Ocra imajo koreniko ne v celtiški, ampak v enako dobri slovenski besedi kar, čer, verh. Phlygadia, ktero Strabon jadranskemu morji nasprot stavi, je pač po legi in po imenu današnji Blegaš, ker se od delec bel kaže. Mons Cetius bi utegnil v slovenski besedi gojzd tako imeti korenino, kakor v celtiški coit, coid, ker oboje ima enak pomen.

Naj sledijo imena rek. Te imena, kakor gosp. Terstenjak na nekem kraji omenja, imajo rade svoje korenike v besedah, ktere pomenijo gibanje in premikanje; pa rade se tudi ravnajo po lastnostih vode, kakoršno reke točijo. Po takem ima staro ime Dravus, Drava, izpeljavo od tod, ker močno dêre; Savus, Sava, od tod, ker svoje valove naglo naprej suje, ali pa ker je čista njena voda, in se dobro skoz njo sije, in Murus, Mura, od tod ker ima bolj temno ali černo vodo, kar zaznamuje stara korenika mur. Tudi ime Nauportus ima morebiti svojo prvotno koreniko ondi, kjer Neva in Nevljica; morebiti se je iz nevoda, ribške mreže, v latinskih ustih popačilo. Corcoras, Kerka, opominja na krak, žabjo zalego, ali na božanstvo Kraka, ktero je z indiškimi Škandatom enako. Od kod, ker do zdaj niso še nobene poterdili, je po takem imenovana reka Colapis, Kolpa? Ker so v starem Iliriku Pelazgi naseljeni bili, na pol semitišk narod, bi se utegnilo misliti na hebrejsko besedo koph, ktera pomenjuje okoli teči, in ima sorodnico v greški κόλπος, ovink, zaliv; Kolpa zares velike ovinke dela v svojem teku pri Osilnici, Tergu, Preloki, Metliki in Karlovcu, in preden se pri Sisku v Savo izlije, se po ravnini še tudi veliko semtertje vije. Po gosp. Terstenjakovem dokazovanju pa imajo lastne imena rade kaj mitološkega, reke zlasti se ravnajo po Šivatovem biku, in tedaj imajo imena Save, Drape in Mure svoje korenike tudi v besedah dar, sav, mur, ktere vse zaznamujejo vola ali bika, pa so vse tudi v zvezi s pomenom vode, ker zaznamujejo vse neko premikanje. V celtiškem ali katerem drugem jeziku za take izpeljave ni nikjer mesta.

Enaka je tudi z imeni starih dežel in narodov, da se po gosp. Terstenjakovi razlagi dajo iz slovenskih, ali pa tudi iz sanskritskih korenik lepo izpeljati. Tavriski so imenovani po slovenski besedi tur, vol, hrib; Norikum in Noričani so klicani po sanskritski besedi nar, po naše nor, mož; Pannonia in Panonci po sanskritski besedi pan, kupec ali tergovec; Karni spet, če njih ime ni bilo iz Galije prinešeno, so se veleli po koreniki kar, čer; Latovici so dobili ime po latu ali lotu, mitološkem indiškem cvetu, na katerem se Brama sedeč upodobuje; Japodi so prejeli svoje ime po koreniki ap, jap; ker po staroslovenskem je vapa voda, in japa bik, poslednje je še v nekterih krajih znano. Tudi ime Ilirov ni toliko po basnoslovskem Hillu razlagati, temuč po besedi il, ul, vol. Te imena so včasih po greškem razlagali, pa vse tisto tolmačenje je bilo le prisiljeno; na pr. Noricum iz besed ἐν ὄροις.